

*Magda Nij Bijvank
kan als actrice vorm
geven aan de mooie
en minder mooie
dingen van
het leven*

Rouw mag wel wat meer een onderwerp worden voor de keukentafel, vindt actrice, regisseur en theatermaker Magda Nij Bijvank. Kleiner wordt verdriet er niet van, maar wel gewoner. Haar pleidooi: laten we het er vaker met elkaar over hebben, want het hoort bij het leven. 'Wie in de rouw is heeft open vragen nodig.'

'Je kunt leegte niet kleiner maar wel gewoner maken'

Ze vertelt erover met de onderkoelde humor die haar eigen is. Hoe het theaterspektakel *Hanna van Hendrik*, waarin Magda Nij Bijvank vorige zomer speelde, deels ook het verhaal van haar eigen leven vertelde. En niet alleen omdat ze net als de hoofdpersoon een boerendochter is, die de gevolgen van de ruilverkaveling van nabij meemaakte. Hoe *Hanna* het hoofd boven water probeerde te houden na de dood van haar man, een Limburger ook nog: vooral dát kwam Magda Nij Bijvank maar al te bekend voor. Zelf verloor ze vijf jaar geleden haar partner, de in Voerendaal geboren musicus Ad de Koning. 'Liep ik daar bij *Hanna van Hendrik* 51 keer achter een kist met een Limburger.'

Natuurlijk viel het haar soms zwaar. 'Ik stond altijd met de rug naar het publiek toe, dus dat zag niemand.' Waar ze vooral blij mee was, en dat vertelt ze dan weer zonder een spoor van ironie: hoe ze van regisseur Liesbeth Coltof en collega-actrice Johanna ter Steege (*Hanna*) de ruimte kreeg om die uitvaartscène mee te vervolmaken. 'Zodat het echt zou worden. Dat ik daarover mocht meedenken was mooi.'

Boegbeeld

Zozeer klopte alles voor haar aan deze Twentse locatietheaterhit, dat het een regelrechte straf zou zijn geweest wanneer ze er niet in had gezeten. Lachend: 'Ik had er niet aan moeten denken dit als toeschouwer te moeten meemaken.' Zoals ook alles op z'n plek viel bij de eerste aflevering van de 'Goedgevulde dienst voor (on)gelovigen', waarvan ze initiatiefnemer en boegbeeld is. Samenkomsten bij

*'Wie in de rouw is
heeft open vragen
nodig. Zodat je óók
nog kunt zeggen:
Laat me maar even'*

de wisseling van de seizoenen, waarin Magda Nij Bijvank met gasten en publiek stilstaat bij de grote en kleine zaken des levens, in woord, (samen)zang en muziek. Zo populair, dat de reeks in het Enschedese theater Concordia nu al aan het derde seizoen bezig is. 'Je kunt laten zien dat we het allemaal vaak niet weten, en op zoek zijn naar de beste route door het leven.'

Magda Nij Bijvank prijst zich gelukkig dat ze als theatermaker een vak heeft waarin ze vorm kan geven aan de mooie en minder mooie dingen van het leven. Ze lacht opnieuw. 'Dat is met een kantoorbaan toch een stuk lastiger.' Dan weer serieus: 'Wanneer je met de essentie van het leven bent geconfronteerd, wordt het moeilijker om er niet mee bezig te zijn. Ik word er gelukkig van als ik het idee heb dat mijn werk ertoe doet.'

Bezinnen

Des te meer gaan de dingen wringen die aan de oppervlakte blijven. Met collega en maatje Evelien Harberink runt ze alweer tien jaar het bedrijf Theaterzaken, waarmee ze medewerkers van bedrijven en instellingen een spiegel voorhouden. 'Het gaat altijd over communicatie, wat voor iedereen een ontzettende dobber blijkt. Het is fijn om met humor en theater mensen een stapje verder te helpen. Maar een goed verhaal vertellen in het theater is een andere tak van sport. Daar word ik wel heel blij van.' Het recente overlijden van een broer maakt dat ze zich nu wil bezinnen op die verschillende kanten van het werk. Ze gunt zichzelf dit jaar een korte time-out, 'om na te denken over waar het naartoe moet.'

Dorpskoor

Geen twijfel is er over een eigen theaterproject dat ze gaat doen: de voorstelling ‘Dagboek van een dorpskoor’, geïnspireerd op de Zweedse film-huishit *As it is in heaven* uit 2004. ‘Een ode aan het verenigingsleven, een pleidooi voor verbinding en diversiteit’, licht Magda Nij Bijvank toe. ‘Een ensemblevoorstelling die ik ga maken met mensen van hier en waarmee we in 2021 gaan starten.’ Verder denkt ze na over een voorstelling waarin rouw een rol speelt, al is nog niet duidelijk hoe die er precies uit zou moeten zien.

Wat ze in elk geval zou wensen: dat verlies en het verdriet daarover beter bespreekbaar worden. Ze onderschrijft de oproep van de Vlaamse psychiater Dirk de Wachter om meer elkaars geestelijk hulpverlener te zijn. Ze kent het zelf ook, die gesprekken met mensen die je aanraden hulp te zoeken. ‘Dat je denkt: Ja, dat kan. Maar ik zit net zo lekker met je te praten!’

Open vragen

Nee, benadrukt ze, ze hoeft het er niet altijd over te hebben. Over het verlies dat zo diep in haar leven ingrijpt, omdat ze behalve man Ad ook hun

kind al verloren. ‘Maar wie vraagt hoe het is, om geen kinderen te hebben? Ik wist het ook niet hoor, dat ik dat nodig zou hebben. Ik merk het ook weer nu mijn broer is overleden. Bij het verlies van een partner is het allemaal duidelijk. Nu zijn er weinig mensen die vragen hoe het met je gaat.’ Het is geen onwil, beseft ze. ‘Het is goed dat mensen weten: wie in de rouw is, heeft open vragen nodig. Zodat je óók nog kunt zeggen: “Laat me maar even”.’ Vandaar haar pleidooi om rouw er ook te laten zijn in ‘huis, tuin en keuken’. Niet om het verdriet te relativieren, ‘maar omdat het bij het dagelijks leven hoort. En juist in die dagelijkse omgeving moet je door. Bovendien maakt verdriet je ook weerbaarder, mits het er mag zijn. In het delen van de minder fijne dingen zit meer verbinding dan in het delen van succes.’

Daarom, zegt ze, had ze de eerste jaren de behoefte de

‘In het delen van de minder fijne dingen zit meer verbinding dan in het delen van succes’

herdenkingsdienst voor haar partner over te doen. ‘En waarom zou je ook niet jaarlijks een moment kunnen hebben waarop moeders kunnen stilstaan bij het verlies van hun kind? Op Moederdag bijvoorbeeld? Natuurlijk moet je koesteren wat je wel hebt. En dat lukt me ook best goed, met lieve mensen om me heen.’

Het is zoals documentairemaker Inès ten Berge zei over haar ongewenste kinderloosheid: “Ik ben meer dan dat. Maar de leegte is er altijd”. En die gaat niet meer weg.’

TEKST **INGRID BOSMAN**
FOTOGRAFIE **EBO FRATERMAN**
HAAR & MAKE-UP **MARINELLA BAKS VISAGIE**
KLEDING **WINKEL FIER, ENSCHEDE**
LOCATIE **DE WOESTE WIEVEN, MARKVELDE, DIEPENHEIM**

Woorden voor het onzegbare

Als iemand woorden weet te vinden voor jouw verdriet is dat heel erg troostrijk, weet Magda Nij Bijvank. Daarvan zijn de gedichten die de Enschedese dichter en theatermaker Regine Hilhorst schreef, ter nagedachtenis aan Magda's partner Ad en hun kindje, voor haar even sprekende als dierbare voorbeelden.

Ze zijn opgenomen in de bundel ‘Hoe zeg je dag als je iemand niet kunt missen’, die eind vorig jaar verscheen. Het boekje bevat ook columns van Wies Sanders en illustraties van Lies Koning.

Informatie: hoezegjedag.nl

Kleine koning

*Stil leven
kloppend wonder
ongekend en zo bijzonder
Kleine koning in het vooronder*

*Jij gaat
verlaat het moederschip*

*Gooi de trossen los
op volle kracht naar de horizon*

*Kleine stipjes aan de kade
omarmen je voor altijd*

Verstrengeld verlies

*Gooi de trossen los
Op volle kracht naar de horizon*

*Kleine koning in het vooronder
ongekend en zo bijzonder*

Vaarwel

